VERSTEGEN
accountants en adviseurs

Accountantsverslag 2020

GGD
Hart voor Brabant

VERSTEGEN
accountants en adviseurs

Noordendijk 207
Postbus 574
3311 RN Dordrecht

T. (078) 648 15 55
F. (078) 648 15 59

info@verstegenaccountants.nl
www.verstegenaccountants.nl

Aan de directie en het algemeen bestuur
van de Gemeenschappelijke Regeling GGD Hart voor Brabant
Postbus 3024
5003 DA TILBURG

Dordrecht, 13 april 2021

Ref.: 500/WdV/AH

Geachte directie en bestuur,

Overeenkomstig uw opdracht hebben wij de jaarrekening 2020 van Gemeenschappelijke Regeling GGD Hart voor Brabant 's-Hertogenbosch (verder genoemd: GGD Hart voor Brabant) gecontroleerd.

Het is de verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur de jaarrekening op te maken in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) en de daarop berustende bepalingen. Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. Het is onze verantwoordelijkheid een controleverklaring bij de jaarrekening te verstrekken.

In overeenstemming met *artikel 393 lid 4 Burgerlijk Wetboek Boek 2* en *Controlestandaard 260 Communicatie met de met governance belaste personen*, brengen wij verslag aan u uit over onze bevindingen.

Onze controle is uitgevoerd in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol *WNT*. Bij de uitvoering van onze controlewerkzaamheden hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel vastgesteld op € 928.000. Afwijkingen als gevolg van fraude of fouten zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

De door ons gecontroleerde jaarrekening geeft een eigen vermogen aan per 31 december 2020 van € 7.820.000 en een voordelig resultaat over 2020 van € 247.000 na mutaties in de reserves.

Wij hebben bij de jaarrekening een goedkeurende controleverklaring afgegeven, bestaande uit een goedkeurend oordeel ten aanzien van getrouwheid en een goedkeurend oordeel ten aanzien van rechtmatigheid.

Het bestuur heeft ons kenbaar gemaakt dat deze jaarrekening is vastgesteld en de jaarrekening ter goedkeuring wordt voorgelegd aan het algemeen bestuur.

In het geval dat de door ons gecontroleerde jaarrekening nog wordt gewijzigd en/of niet op de datum van onze controleverklaring wordt vastgesteld, verzoeken wij u om per omgaande contact met ons op te nemen over de dan ontstane situatie.

Wij benadrukken dat dit accountantsverslag uitsluitend bedoeld is om u te informeren over onze controlebevindingen en aanbevelingen. Externe toezichthoudende instanties en andere belang-hebbenden kunnen u vragen om een afschrift voor hun beoordeling van de financiële stand van zaken van GGD Hart voor Brabant en van de risico's in de bedrijfsvoering. Wij benadrukken dat wij niet aansprakelijk zijn voor eventuele gevolgen van externe verspreiding.

Wij vertrouwen erop u met dit verslag voldoende te hebben geïnformeerd en zijn graag bereid om het nader toe te lichten.

Hoogachtend,

W.P. de Vries RA

INHOUDSOPGAVE

1. Onze belangrijkste boodschappen aan GGD Hart voor Brabant 5

2. Vermogen, resultaat en continuïteit 8

2.1. Analyse vermogen en resultaat en resultaatontwikkeling 8

2.2. Financiële positie en continuïteit 8

2.3. Interne beheersing 8

2.4. Weerstandsvermogen 9

3. Jaarverslag 9

4. Algemene controlebevindingen bij de jaarverslaglegging 2020 10

4.1. Corona-compensatie 10

4.2. RIVM-compensatie 11

4.3. Cofinanciering, taken en plustaken 11

4.4. WNT-verantwoording 11

4.5. Het verloop van onze controlewerkzaamheden 12

4.6. Normenkader en toetsingskader 13

4.7. EU-aanbesteding 13

4.8. SiSa-verantwoording 14

4.9. IT-beheersing 16

4.10. Verwerking van geconstateerde afwijkingen 17

5. Overige onderwerpen 18

5.1. Naleving van wet- en regelgeving en frauderisicobeheersing 18

5.2. Onafhankelijkheid 19

6. Slot 19

1. Onze belangrijkste boodschappen aan GGD Hart voor Brabant

Corona
2020 stond voor de GGD Hart voor Brabant voor een belangrijk deel in het teken van de beheersing en bestrijding van het coronavirus. GGD Hart voor Brabant is als een van de eerste GGD's getroffen en hard geraakt. De impact van de uitbraak van het coronavirus op uw organisatie is dan ook groot. Van uw organisatie is veel gevraagd. Veel medewerkers en expertise werden ingezet voor de coronaprocessen, waar dat normaal gesproken wordt besteed aan uw reguliere taken. De druk op de GGD Hart voor Brabant blijft in vele opzichten ook in 2021 onverminderd hoog. In de jaarrekening heeft u de gevolgen van de uitbraak van de pandemie toereikend toegelicht, evenals de financiële impact van corona voor GGD Hart voor Brabant.

Wij merken op dat de controle van de jaarrekening door uw organisatie de hoogste prioriteit heeft gekregen en goed is voorbereid. Wij concluderen dat GGD Hart voor Brabant de beheersing en bewaking op orde heeft van de extra taken en werkzaamheden die zijn uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van VWS, evenals de verantwoording daarover. Zeker gelet op de omvangrijke lasten en baten die hiermee gemoeid gaan, de omvangrijke financiële compensatiemogelijkheden waarvan de GGD gebruik maakt die gepaard gaan met complexe en soms pas later beschikbaar gekomen voorwaarden en eisen. Dit in een periode waarin de bestrijding van corona domineert.

De samenwerking tussen uw organisatie en Verstegen is wederom (zeer) goed, prettig en constructief verlopen. Het is een prestatie van uw organisatie dat de controle binnen uw bestuurlijke planning kon worden afgerond.

Opdrachtbevestiging
In onze opdrachtbevestiging van 3 augustus 2020 hebben wij de tussen GGD Hart voor Brabant en Verstegen accountants en adviseurs B.V. gemaakte afspraken ten aanzien van het controleren van de jaarrekening van GGD Hart voor Brabant bevestigd. Wij verwijzen naar deze schriftelijke opdrachtbevestiging.

Goedkeurende verklaring getrouwheid en rechtmatigheid
Wij hebben de controle van de jaarrekening 2020 van GGD Hart voor Brabant afgerond. Wij hebben bij deze jaarrekening een goedkeurende controleverklaring afgegeven voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid.

Normenkader
Onze controle is uitgevoerd in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol WNT.

Wij baseren onze controleopdracht op de uitgangspunten die zijn vastgelegd in Besluit Accountantscontrole decentrale overheden (BADO) en op de door het bestuur vastgestelde controleprotocol voor de accountantscontrole op de jaarrekening. Vanwege de uitbraak van het coronavirus is aanvullende externe wet- en regelgeving beschikbaar gekomen. In het kader van financiële rechtmatigheid zijn dat onder andere de Verantwoordingsinstructie 2020 Meerkosten COVID-19 GGD d.d. 11 december 2020 van het Ministerie van VWS en de brieven van de Europese Commissie van 1 april 2020 en van het Ministerie van VWS van 27 oktober 2020 over de (zeer) dwingende spoed binnen de Europese aanbestedingsregels en diverse documentatie van het RIVM over het afnemen van testen door de GGD en de bekostiging daarvan.

Begrotingscriterium

Het begrotingscriterium is uitgewerkt in de geactualiseerde Kadernota Rechtmatigheid van de commissie BBV. Een overschrijding van de begroting is onrechtmatig, echter niet in alle gevallen heeft dit gevolgen voor de strekking van de controleverklaring. De accountant heeft de verantwoordelijkheid om kostenoverschrijdingen, waarvan de directie moet aangeven dat het bestuur deze nog dient te autoriseren, op te nemen in het verslag van bevindingen.

In totaal heeft GGD Hart voor Brabant volgens de gewijzigde begroting 2020 € 112,3 miljoen aan lasten begroot (primitieve begroting € 62,3 miljoen) tegenover € 92,5 miljoen aan werkelijke lasten (2019: € 63,1 miljoen). Aan baten heeft GGD Hart voor Brabant een bedrag geraamd van € 110,5 miljoen volgens de gewijzigde begroting (primitieve begroting € 60,7 miljoen), tegenover gerealiseerde baten van € 91,8 miljoen (2019: € 61,5 miljoen). Dit betekent een onderrealisatie van de lasten en baten.

In het kader van de begrotingsrechtmatigheid beoordelen wij de lastenoverschrijdingen per programma. GGD Hart voor Brabant kent formeel een programma, maar boekjaar 2020 functioneel/in de toelichting twee programma's. Programma Corona is voornamelijk administratief ingestoken. Wij verwijzen naar uw inhoudelijke analyse van de overschrijdingen in de jaarrekening in hoofdstuk 5 Toelichting op het overzicht van baten en lasten en 5.4 Begrotingsrechtmatigheid 2020, waarin een analyse is opgenomen van de begrotingsafwijking en begrotingsrechtmatigheid. Er is een tweetal kosten-overschrijdingen geconstateerd die als onrechtmatig worden aangemerkt, te weten de toevoeging aan de mobiliteitsvoorziening en hogere personeelslasten gecompenseerd door hogere baten. Deze kostenoverschrijdingen wegen volgens de Kadernota Rechtmatigheid niet mee in ons oordeel ten aanzien van rechtmatigheid.

Materialiteit

Bij de uitvoering van onze controlewerkzaamheden hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel vastgesteld op € 928.000. De berekening hebben wij verricht conform het Besluit Accountantscontrole decentrale overheden (BADO), gebaseerd op 1% van de totale werkelijke lasten over 2020 plus de toevoegingen aan de reserves.

Afwijkingen als gevolg van fraude of fouten zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Europese aanbesteding
Onderdeel van de controle is een toets op de juiste naleving van (externe) Europese aanbestedingsregels. Door uw organisatie is vastgesteld dat voor afgerond € 127.000 niet rechtmatig is aanbesteed. Dit bestaat uit onrechtmatigheden die voortvloeien uit onrechtmatige aanbestedingen in het verleden en een contract dat afliep in 2020 en aanbesteed had moeten worden.

Deze rechtmatigheidsfout hebben wij opgenomen in onze foutenevaluatie. De fout kan niet gecorrigeerd en hersteld worden, de kosten 2020 zijn wel “getrouw”.

Aanbesteding volgens (zeer) dingende spoed
GGD Hart voor Brabant kon vanzelfsprekend in meerdere gevallen geen reguliere of verkorte (Europese) aanbesteding in acht nemen. In lijn met de brief van de Europese Commissie van 1 april 2020 en de brief van het Ministerie van VWS van 27 oktober 2020, is een beroep gedaan op de regeling (zeer) dwingende spoed binnen de Europese aanbestedingsregels. Voor de rechtmatige toepassing van (zeer) dwingende spoed heeft u aanvullend juridisch advies ingewonnen dat het ingenomen standpunt van GGD Hart voor Brabant onderschrijft. Op grond van het hiervoor gestelde is GGD Hart voor Brabant van mening dat terecht een beroep is gedaan op (zeer) dwingende spoed en dat de opdrachten in het kader van het bestrijden van het coronavirus in 2020 rechtmatig zijn aanbesteed.

Meerkosten, minderkosten en minderopbrengsten
GGD Hart voor Brabant heeft de meerkosten en minderinkomsten als gevolg van corona bepaald en gedocumenteerd, uitgaande onder meer van de Verantwoordingsinstructie 2020 Meerkosten COVID-19 GGD – VWS van 11 december 2020 en het AEF (Andersson Elffers Felix) rapport ‘Meerkosten voor GGD’en ten gevolge van Corona’ d.d. 5 augustus 2020. GGD Hart voor Brabant heeft de richtlijnen voor corona-compensatie een-op-een in acht genomen en zo goed mogelijk geïnterpreteerd. Voor de minderopbrengsten en de minderkosten heeft u op basis van diepgaande analyses van de baten en lasten over 2019, de begroting 2020 en de gewijzigde begroting 2020 in kaart gebracht in hoeverre er sprake is van aantoonbare minder opbrengsten en kosten als gevolg van Covid-19. De GGD heeft de minderopbrengsten en minderkosten gesaldeerd verantwoord bij de VWS-declaratie.

Zorgbonus
GGD Hart voor Brabant heeft aan haar professionals die hiervoor in aanmerking komen een zorgbonus verleend volgens de Subsidieregeling bonus zorgprofessionals COVID-19. De controle van de zorgbonus bij de GGD kan zonder het door het ministerie nog op te stellen controleprotocol worden afgerond.

2. Vermogen, resultaat en continuïteit

2.1. Analyse vermogen en resultaat en resultaatontwikkeling

Het Besluit Begroting en Verantwoording (hierna: BBV) is voor GGD Hart voor Brabant het geldende verslaggevingsstelsel. Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen resultaat-bepaling en resultaatbestemming. Het is niet toegestaan baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen te muteren. Mutaties vinden plaats op basis van besluitvorming door het bestuur.

De jaarrekening 2020 van GGD Hart voor Brabant is opgesteld in overeenstemming met het van toepassing zijnde model. Bij de jaarrekening 2020 is een SiSa-bijlage gevoegd inzake de verantwoording van de (subsidie) zorgbonus. In paragraaf 4.8 in dit verslag gaan wij hier nader op in.

Het resultaat over 2020 na mutaties in de reserves van € 247.000 is hoger uitgekomen dan het resultaat 2019 van € 152.000 en is € 247.000 hoger dan het begrote resultaat 2020. Een toelichting op deze resultaatontwikkeling is opgenomen in uw jaarrekening.

Voor GGD Hart voor Brabant is de impact van de uitbraak van het coronavirus bijzonder groot. De meerkosten, minderkosten en minderopbrengsten vanwege de uitbraak van het coronavirus worden via regelingen gecompenseerd. De analyse van het resultaat ten opzichte van de begroting wordt adequaat toegelicht in hoofdstuk 1 Programma publieke gezondheid, waaronder 1.8 De beheersing en bestrijding van het coronavirus van het jaarverslag en 5.2 Toelichting programma Corona van de jaarrekening, waarin ook de corona gerelateerde baten en lasten toereikend worden toegelicht. Bijzonderheden rond deze compensatie komen in dit verslag nader aan de orde.

2.2. Financiële positie en continuïteit

Uitgangspunt bij de begroting van GGD Hart voor Brabant is dat de begroting ten minste sluitend is. In de (gewijzigde) begroting 2020 is een resultaat van nihil opgenomen na reservemutaties. De jaarrekening is opgesteld volgens de continuïteitsveronderstelling. De omvang van het eigen vermogen is in 2020 afgenomen.

2.3. Interne beheersing

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij een interim-controle uitgevoerd. Wij hebben onze bevindingen ten aanzien van de interne beheersing opgenomen in onze managementletter van 11 november 2020. Onze managementletter hebben wij op 17 december jl. toegelicht aan het bestuur.

Vanuit onze controleopdracht hebben wij de kwaliteit beoordeeld van de interne beheersingsmaatregelen die een directe relatie hebben met de jaarrekening van GGD Hart voor Brabant. Wij vinden dat er binnen GGD Hart voor Brabant – rekening houdend met de aard en omvang van de (administratieve) organisatie – geen sprake is van belangrijke tekortkomingen in de interne beheersingsmaatregelen rond de financiële verslaglegging.

2.4. Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen heeft de aandacht van management en bestuur. Risico-management vindt onder andere plaats in de vorm van een risicotabel, waarin de risico's in beeld worden gebracht en periodiek worden gemonitord. In de jaarstukken 2020 is een risicotabel opgenomen in de paragraaf 2.6 Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Wij hebben vernomen dat de uitgebreide tabel periodiek wordt afgestemd met het bestuur om grip te houden op de (ontwikkeling van de) risico's.

Het weerstandsvermogen is afgenomen ten opzichte van 2019. Daarnaast is op basis van de risico-inschatting het benodigde weerstandsvermogen gestegen. Hierdoor is in 2020 het percentage weerstandsvermogen afgenomen per ultimo 2020.

Op basis van uw huidige inzichten blijkt dat een onderbouwde kans bestaat dat een bedrag van ca. € 1.253.000 noodzakelijk is om aan de zo reëel mogelijk ingeschatte financiële risico's na het treffen van maatregelen weerstand te bieden. In 2019 bedroeg dit € 976.000. De belangrijkste risico's betreffen de fluctuatie in omzetvolume van plustaken en een stijgend ziekteverzuim. Een aantal risico's is nog op PM geraamd. In paragraaf 2.6 Weerstandsvermogen en risicobeheersing in het jaarverslag heeft u de beschikbare weerstandscapaciteit afgezet tegen de benodigde weerstandscapaciteit. Op grond van uw analyse constateert u dat de reserves toereikend zijn voor de dekking van genoemde risico's en andere onverwachte ontwikkelingen.

Gezien het risicoprofiel van GGD Hart voor Brabant adviseren wij u de ontwikkeling van de risico's en de ontwikkeling van de reserves die aangewezen zijn als dekking van de risico's tussentijds en nauwlettend te blijven volgen.

3. Jaarverslag

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- Programma publieke gezondheid (hoofdstuk 1);
- de paragrafen (hoofdstukken 2, 3, 4 en 5);
- bijlagen (achter de jaarrekening).

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat en dat dit verenigbaar is met de jaarrekening. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten uit het BBV en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuursverslag mag geen ander beeld oproepen bij de lezer dan de jaarrekening. Wij hebben vastgesteld dat het bestuursverslag 2020 van GGD Hart voor Brabant de vereiste informatie in voldoende mate weergeeft en niet strijdig is met de jaarrekening of onze controlebevindingen.

4. Algemene controlebevindingen bij de jaarverslaglegging 2020

4.1. Corona-compensatie

Eerder in dit verslag schetsten wij de impact van de uitbraak van het coronavirus op GGD Hart voor Brabant. Volgens interne analyses is de totale financiële coronaschade op de normale activiteiten in 2020 becijferd op een bedrag van ongeveer € 1.846.000. Dit betreffen met name minderopbrengsten op de onderdelen Toezicht, reizigerszorg, jeugdgezondheidszorg en infectieziektebestrijdinggezondheidszorg ter hoogte van € 2.547.000 gesaldeerd met de kosten die niet gemaakt zijn die direct toe te wijzen zijn aan de uitbraak van Covid-19. De minderkosten betreffen een bedrag van € 701.000. Gesaldeerd betreft dit het verantwoorde bedrag van € 1.846.011.

De totale verantwoorde meerkosten die de GGD heeft gemaakt om aan de aan haar toegewezen taken in het kader van Covid-19 te kunnen voldoen betreft € 15.183.000 (dus exclusief minderkosten en minderopbrengsten). Deze verantwoorde meerkosten zijn administratief separaat verantwoord in de administratie van de GGD Hart voor Brabant. De juistheid en rechtmatigheid van de verantwoorde meerkosten zijn hoofdzakelijk gecontroleerd door middel van het gebruik van steekproeven.

GGD Hart voor Brabant heeft de meerkosten en minderinkomsten als gevolg van corona bepaald en gedocumenteerd, uitgaande onder meer van de Verantwoordingsinstructie 2020 Meerkosten COVID-19 GGD – VWS van 11 december 2020 en het AEF (Andersson Elffers Felix) rapport ‘Meerkosten voor GGD’en ten gevolge van Corona’ d.d. 5 augustus 2020. GGD Hart voor Brabant heeft de richtlijnen voor corona-compensatie een-op-een in acht genomen en zo goed mogelijk geïnterpreteerd. Voor de minderopbrengsten en de minderkosten heeft u op basis van diepgaande analyses van de baten en lasten over 2019, de begroting 2020 en de gewijzigde begroting 2020 in kaart gebracht in hoeverre er sprake is van aantoonbare minder opbrengsten en kosten als gevolg van Covid-19. De GGD heeft de minderopbrengsten en minderkosten gesaldeerd verantwoord bij de VWS-declaratie. Het ministerie heeft de ingediende voorschotdeclaraties betaald. Desondanks bestaat een risico dat het ministerie achteraf niet volledig vergoedt en bij Hart voor Brabant mogelijk terugvordert. Het ministerie stelt de definitieve compensatie vast in boekjaar 2021. U heeft dit toereikend toegelicht in de jaarrekening onder 5.1 Toelichting programma Publieke gezondheid, Toelichting programma Corona.

Doordat GGD Hart voor Brabant op maandbasis controleert en rapporteert en de declaraties maandelijks werden ingediend kon door u tussentijds de rechtmatigheid en juistheid van de declaraties worden gewaarborgd.

4.2. RIVM-compensatie

Het verzorgen van Covid-19 testen voor de Nederlandse bevolking is na de uitbraak een toegewezen taak van de GGD geworden. De beschikbare testcapaciteit is gedurende het jaar sterk gewijzigd. Tot 1 juni konden enkel toegewezen beroepsgroepen getest worden op de aanwezigheid van het virus. Na 1 juni is deze testmogelijkheid uitgebreid naar personen die voldoen aan de criteria zoals gesteld door de Rijksoverheid. De GGD is gedurende het jaar verantwoordelijk geweest voor het maken van afspraken met leveranciers voor het uitvoeren van de test op aanwezigheid van Covid-19. Per de brief d.d. 8 mei 2020 gold een maximumtarief van € 95 voor de testmaterialen, de test en het microbiologisch consult. Dit tarief is d.d. 29 mei 2020 aangepast en betrof vanaf 1 juni een maximumtarief van € 65 voor de hierboven benoemde onderdelen. Het declaratieformat dat gebruikt is door de GGD is verstrekt door het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu in haar schrijven d.d. 22 mei 2020. In totaal heeft de GGD een bedrag gedeclareerd ter hoogte van € 15.611.000 over boekjaar 2020. Deze declaraties omvatten zowel de testen afgenomen via de teststraten van de GGD, alsmede de doorbelaste testen van zorginstellingen.

4.3. Cofinanciering, taken en plustaken

Onder de baten Plustaken en overige derden is een bijdrage van de gemeente Den Bosch verantwoord voor Basisondersteuning uit hoofde van cofinanciering plustaken. De lasten bestaan volgens de met de gemeente Den Bosch gemaakte afspraken onder meer uit aan dit project toegerekende personeelslasten. Een deel van de werkzaamheden kon vanwege de uitbraak van het coronavirus niet worden uitgevoerd en zal op een ander moment voor Basisondersteuning worden ingezet. In overleg met de gemeente Den Bosch worden deze werkzaamheden doorgeschoven naar 2021. De afgesproken inzet die door GGD Hart voor Brabant niet voor de Basisondersteuning kon worden ingezet, maar kon worden ingezet voor de bestrijding van het coronavirus, is verantwoord onder het programma Corona en is opgenomen in de corona-compensatie. In overleg met de gemeente Den Bosch zal GGD Hart voor Brabant een rapport van feitelijke bevindingen door de accountant laten opstellen, zodat u verantwoording kunt afleggen over de rechtmatige besteding van de middelen die voor de Basisondersteuning zijn ingezet.

Voor de gemeente Tilburg hebben wij de Totaalverantwoording gecontroleerd en voor de Veiligheidsregio Brabant-Noord de Jaarverantwoording GHOR. We hebben dit afgerond zonder bevindingen.

4.4. WNT-verantwoording

4.4.1. Controlebevindingen en aanbevelingen

Wij hebben de naleving van de WNT gecontroleerd overeenkomstig de door de minister vastgestelde Regeling Controleprotocol WNT 2020.

De geldende bezoldigingsmaxima worden niet overschreden.

4.4.2. Bevestiging volledigheid

Wij hebben de toepassing van de WNT door GGD Hart voor Brabant gecontroleerd overeenkomstig het *Controleprotocol WNT 2020.* Daarbij hebben wij ons gebaseerd op de in de jaarrekening verantwoorde gegevens en bedragen en de daaraan ten grondslag liggende administratieve bescheiden. Het kan echter zijn dat een bepaalde verwerkingswijze van (kosten)vergoedingen aan de raad van bestuur en/of raad van toezicht in de financiële administratie niet vooraf door ons is geïdentificeerd. Deze vergoedingen zouden dan al dan niet terecht buiten de WNT-verantwoording kunnen zijn gebleven en buiten de reikwijdte van onze controlewerkzaamheden.

Als de WNT-verantwoording niet strookt met uw beeld van de werkelijkheid of met uw eigen administratie, verzoeken wij u ons per omgaande te informeren. Wij kunnen dan op grond van uw informatie onze controlebevindingen evalueren.

4.5. Het verloop van onze controlewerkzaamheden

Medio februari zijn wij gestart met de controle van de jaarrekening. De concept jaarrekening was financieel gereed voor onze controle. De kwaliteit van de jaarstukken was op moment van de start van de controle toereikend en de dossiervorming als basis voor onze controle was voor een groot deel volledig op het moment van start van onze controle. Bij aanvang van de controle stelden wij vast dat de concept-jaarrekening met de bijbehorende controle-informatie voldoende waren voor een efficiënt verloop van onze controlewerkzaamheden.

Uw voorbereidingen op de controle van de meerkosten, minderkosten en minderopbrengsten en de rechtmatigheid van dwingende spoed heeft, in goede samenwerking met uw organisatie, een belangrijk deel van uw capaciteit gevraagd en een belangrijk aandeel in de controle door Verstegen gehad.

Door de constructieve samenwerking tussen de medewerkers van GGD Hart voor Brabant en het controleteam, kon de jaarrekening en de controle daarvan tijdig worden afgerond.

Tijdens onze controle hebben wij vanwege coronamaatregelen noodgedwongen meer werkzaamheden op afstand uitgevoerd. Deze manier van werken heeft het moeilijker voor ons gemaakt om bepaalde waarnemingen te doen wat er toe kan leiden dat bepaalde signalen worden gemist. Bij het plannen van onze werkzaamheden hebben wij aandacht besteed aan de risico's hiervan en hebben waar nodig aanvullende werkzaamheden gepland en uitgevoerd. Wij zijn dan ook van mening dat de verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Wij zijn, rekening houdend met het vorenstaande, van mening dat onze gerealiseerde tijdsbesteding en de door ons gerealiseerde controlewerkzaamheden voldoende zijn voor een kwalitatief toereikende uitvoering van onze controlewerkzaamheden, overeenkomstig de voor ons geldende controle- en overige standaarden (COS).

4.6. Normenkader en toetsingskader

Het bestuur heeft op 9 juli 2020 het Controleprotocol voor het jaar 2020 voor de accountantscontrole op de jaarrekening vastgesteld. In dit controleprotocol is het Normenkader opgenomen. Dit overzicht van wet- en regelgeving is op onderdelen niet volledig.

Wij adviseren u een normenkader op te stellen met alle relevante (financiële) wet- en regelgeving voor de GGD Hart Voor Brabant. Vervolgens kan dit volledige normenkader omgezet worden naar een toetsingskader. Het toetsingskader omvat de financiële wet- en regelgeving die door de accountant betrokken dient te worden bij het uitvoeren van de jaarrekeningcontrole. Het is van belang dat de naleving van dit toetsingskader intern stelselmatig getoetst wordt bijvoorbeeld door middel van het gebruik van werkprogramma's. Op deze wijze kan GGD Hart voor Brabant zelf en tijdig zichtbaar maken dat/of aan alle relevante (financiële) bepalingen van de externe wet- en regelgeving uit het toetsingskader wordt voldaan en welke voorwaarden (nog) niet.

In onze managementletter 2020 hebben wij u uitgebreid geïnformeerd over de rechtmatigheidsverantwoording en de voortgang die GGD Hart voor Brabant hierin boekt.

4.7. EU-aanbesteding

4.7.1. Reguliere (Europese) aanbesteding

Onderdeel van het vastgestelde normenkader van GGD Hart voor Brabant zijn regels en voorschriften ten aanzien van Europese aanbestedingsregels. GGD Hart voor Brabant controleert of juiste naleving van deze Europese (EU) aanbestedingsregels heeft plaatsgevonden. Als onderdeel van de (rechtmatigheids)controle is dit tevens een belangrijke controle door de accountant.

Een aantal inkoopopdrachten is niet rechtmatig aanbesteed. Deze afwijking dient als onrechtmatig meegenomen te worden in het jaar waarin de kosten worden gemaakt, in dit geval in 2020. De rechtmatigheidsfout bedraagt afgerond € 127.000. De afwijkingen komen grotendeels uit contracten uit het verleden en kunnen niet gecorrigeerd en hersteld worden, de kosten 2020 zijn wel "getrouw".

GGD Hart voor Brabant ziet voorafgaand aan aanbestedingen strak toe dat bij het aangaan van nieuwe opdrachten de regels ten aanzien van EU-aanbesteding strikt worden nageleefd. Tijdens onze controle en de gesprekken met uw organisatie hierover hebben wij vastgesteld dat dit bewustzijn aanwezig is en dat wij deze aandacht terugzien in uw organisatie op meerdere momenten in het jaar.

4.7.2. Aanbesteding volgens (zeer) dwingende spoed

De GGD'en in Nederland hebben van het Ministerie van VWS onder meer de opdracht gekregen om de hoogste prioriteit te geven aan het uitbreiden van de testafnamecapaciteit en het bron- en contactonderzoek. Hiervoor heeft ook de GGD Hart voor Brabant onder grote urgentie en binnen zeer korte termijnen leveranciers gecontracteerd om de gevraagde taken adequaat en snel uit te voeren. Daarnaast is tijdens de eerste fase van de crisis een landelijk tekort ontstaan voor persoonlijke beschermingsmiddelen en medische hulpmiddelen, waarvoor het Landelijk Consortium Hulpmiddelen (LCH) is opgericht om de beschikbare beschermingsmiddelen en medische hulpmiddelen te verdelen. Na oprichting van het LCH hebben de inkopen van de GGD's plaatsgevonden via dit LCH.

Omdat GGD Hart voor Brabant geen reguliere of verkorte (Europese) aanbesteding in acht kon nemen, is in lijn met de brief van de Europese Commissie van 1 april 2020 en de brief van het Ministerie van VWS van 27 oktober 2020, een beroep gedaan op de regeling (zeer) dwingende spoed binnen de Europese aanbestedingsregels. Voor de rechtmatige toepassing van (zeer) dwingende spoed heeft u aanvullend juridisch advies ingewonnen dat het ingenomen standpunt van GGD Hart voor Brabant onderschrijft. Op grond van het hiervoor gestelde is GGD Hart voor Brabant van mening dat terecht een beroep is gedaan op (zeer) dwingende spoed en dat de opdrachten in het kader van het bestrijden van het coronavirus in 2020 rechtmatig zijn aanbesteed. Wij delen het standpunt en de conclusie van de GGD Hart voor Brabant. U heeft dit toereikend toegelicht in de jaarrekening onder 5.4. Rechtmatigheid.

4.8. SiSa-verantwoording

4.8.1. Zorgbonus

Medewerkers werkzaam in uw sector hebben vanwege de uitbraak van Covid-19 een uitzonderlijke prestatie moeten leveren. Het kabinet heeft hiervoor haar waardering uitgesproken en hieraan een bonus van € 1.000 netto gekoppeld. Hiervoor worden organisaties gecompenseerd met een subsidieregeling.

GGD Hart voor Brabant heeft aan haar professionals die hiervoor in aanmerking komen een zorgbonus verleend volgens de Subsidieregeling bonus zorgprofessionals COVID-19. Voor een bedrag van € 1.407.150 is aan zorgbonussen in de jaarrekening 2020 verwerkt. Van dit bedrag heeft € 776.000 betrekking op de bonus voor interne en externe medewerkers en € 618.550 op de daarover af te dragen belasting (eindheffing). Een bedrag ter hoogte van € 12.600 is niet besteed.

GGD Hart voor Brabant legt in lijn met de richtlijnen van het Ministerie van VWS over de zorgbonus verantwoording af via de SiSa-bijlage in de jaarrekening onder de regeling "H11 Corona Bonusregeling Zorg".

4.8.2. SiSa-bijlage

De zorgbonus heeft GGD Hart voor Brabant in 2020 uitbetaald. GGD Hart voor Brabant legt in lijn met de richtlijnen van het Ministerie van VWS over de zorgbonus verantwoording af via de SiSa-bijlage in de jaarrekening onder de regeling "H11 Corona Bonusregeling Zorg".

Het is de taak van de accountant om als onderdeel van de controle van de jaarrekening vast te stellen dat GGD Hart voor Brabant aan de voorwaarden van de bonusregeling heeft voldaan en dat de SiSa-bijlage door GGD Hart voor Brabant correct en volledig is ingevuld. Ten tijde van de afronding van de controle van de jaarrekening heeft het ministerie echter nog geen controleprotocol beschikbaar gesteld. Dit betekent dat het voor de GGD Hart voor Brabant lange tijd onzeker was hoe kon worden vastgesteld dat volledig aan voorwaarden van de bonusregeling is voldaan en hoe GGD Hart voor Brabant de SiSa-bijlage correct en volledig moest invullen. Zeer recent is bekend geworden dat het controleprotocol niet leidend is voor GGD'en en leidt ertoe dat de accountants deze controles nu kunnen uitvoeren en afronden.

Opgemerkt wordt dat GGD Hart voor Brabant voor onze controle toereikende informatie aan ons beschikbaar heeft gesteld ter onderbouwing van de uitgekeerde zorgbonus. GGD Hart voor Brabant verwacht dat de afrekening niet of nauwelijks zal afwijken van de aanvraag en van het in de jaarrekening verwerkte bedrag. Deze verwachting is gebaseerd op de afweging die GGD Hart voor Brabant zelf heeft gemaakt bij het toekennen van de zorgbonus.

Wij hebben tijdens onze controle de SiSa-bijlage gecontroleerd, die door GGD Hart voor Brabant is opgemaakt, op basis van de nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2020 d.d. 21 januari 2021. Wij benadrukken dat u als gemeenschappelijke regeling zelf verantwoordelijk bent voor de volledigheid van de te verantwoorden indicatoren zoals opgenomen in de SiSa-bijlage. Uitgekeerde bonussen (inclusief de daarover verschuldigde loonbelasting van veelal 80%) die niet voor subsidiëring in aanmerking komen, komen voor rekening van de GGD zelf.

Het is volgens de nota verwachtingen accountantscontrole voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeenschappelijke regeling samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsdocumenten elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer specifieke uitkering conform SiSa-bijlage 2020	**Specifieke uitkering**	**Fout of onzekerheid**	**Financiële omvang in euro's**	**Toelichting fout/onzeker-heid**
VWS.H3	Seksualiteitscoördinatie- en hulpverlening + aanvullende curatieve SOA bestrijding	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
VWS.H5	Subsidieregeling Prep	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
VWS.H11	Corona Bonusregeling Zorg	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
LNV.L1	Jong Leren Eten-uitkeringen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Strekking controleverklaring bij de jaarrekening t.a.v. getrouwheid: goedkeurend
Strekking controleverklaring bij de jaarrekening t.a.v. rechtmatigheid: goedkeurend

4.9. IT-beheersing

4.9.1. Inleiding

IT-middelen vormen steeds meer een integraal onderdeel van de primaire processen. Deze cruciale rol van IT in de bedrijfsvoering maakt dat ook GGD's er goed aan doen om IT als zelfstandige strategische pijler binnen de bedrijfsvoering te positioneren. In onze managementletter hebben wij uitgebreid gerapporteerd over de IT beheersing. Voor onze bevindingen verwijzen wij hiernaar.

Verder merken wij hier nog op dat op grond van de wet de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking een terugkerend onderwerp is bij onze controlewerkzaamheden en de rapportage van onze bevindingen. Onze werkzaamheden richten zich echter vooral op de IT-beheersingsmaatregelen die relevant zijn in het kader van onze opdracht voor het controleren van de jaarrekening. Wij benadrukken dat onze werkzaamheden zich niet richten op alle IT-risico's en -beheersingsmaatregelen. Voor meer zekerheid over de kwaliteit van de IT-beheersingsmaatregelen binnen GGD Hart voor Brabant adviseren wij om een separaat IT-onderzoek uit te voeren.

Onze conclusie ten aanzien van de IT-beheersingsmaatregelen is dat er sprake is van beperkte tekortkomingen. In de managementletter zijn adviezen geformuleerd ter verbetering van de interne beheersing op IT-gebied.

4.9.2. Risicosignaal rond de bescherming van persoonsgegevens

Naar aanleiding van een recent datalek in de GGD-systemen, waarover veel publiciteit is geweest, is de Autoriteit Persoonsgegevens begin februari 2021 een onderzoek gestart naar de naleving door de GGD van de Algemene Verordening Gegevensbescherming. Daarbij heeft de Autoriteit Persoonsgegevens aangegeven het toezicht op de GGD te zullen intensiveren. Het is nog niet duidelijk wanneer de uitkomst van het onderzoek van de Autoriteit Persoonsgegevens te verwachten is en wat de uiteindelijke bevindingen zullen zijn. Onderzoeken en besluiten van de Autoriteit Persoonsgegevens worden doorgaans openbaar gemaakt. Ten tijde van instemming met de jaarrekening 2020 door het dagelijks bestuur loopt het onderzoek van politie en justitie nog.

In de media wordt de laatste maanden een sterke toename gemeld van aanvallen op IT-systemen van zorgorganisaties en de daarin opgenomen persoonsgegevens. Zowel nationaal als internationaal. Op 1 maart jongstleden heeft ook de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) de noodklok geluid over de explosieve groei van hacks en datadiefstal, gericht op het buitmaken van persoonsgegevens. De AP maakt in hetzelfde bericht ook de Rapportage Datalekken 2020 openbaar. In deze rapportage worden feiten weergegeven over de melding van datalekken en ook aanbevelingen vanuit de AP. Deze aanbevelingen richten zich vooral op het gebruik van multifactor authenticatie (MFA).

Vijf aanbevelingen van de AP

MFA is een relatief eenvoudige maatregel die veel leed kan voorkomen. Bovendien is het gebruik van MFA in veel gevallen een essentieel onderdeel van een adequaat beveiligingsbeleid. Daarmee is deze maatregel vaak ook een juridische verplichting op grond van de AVG.

De AP adviseert:

1. MFA in te stellen voor alle systemen waar toegangscontrole op ingesteld is. Vooral bij externe toegangscontrole en systemen die veel (gevoelige of bijzondere) persoonsgegevens bevatten.
2. MFA in te stellen op (zakelijke) instantmessagingdiensten (zoals Signal, Telegram en WhatsApp) en mailapplicaties.
3. De effectiviteit van de toegangscontrole te blijven verifiëren.
4. Vanuit het intern toezicht in de organisatie na te gaan welke verwerkingen in aanmerking komen voor MFA.
5. Voor meer informatie over MFA en een gedegen wachtwoordmanagementbeleid de Factsheet Gebruik tweefactorauthenticatie van het NCSC te raadplegen.

Wij adviseren om kennis te nemen van het nieuwsbericht en de rapportage van de AP en te evalueren of de inhoud aanleiding geeft om het IT-(beveiligings)beleid binnen GGD Hart voor Brabant aan te scherpen.

4.10. Verwerking van geconstateerde afwijkingen

Naar aanleiding van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden resteren verder geen ongecorrigeerde fouten en onzekerheden. Er hebben naar aanleiding van onze controle correcties plaatsgevonden in de jaarstukken, dit betroffen cijfermatige correcties en tekstuele aanpassingen, zoals aanpassingen met betrekking tot presentatievereisten van het BBV en met betrekking tot de verantwoording van corona gerelateerde meerkosten, minderkosten en minderopbrengsten. Een beperkt aantal toelichtingen voldoet nog niet volledig aan de eisen van het BBV. Gezien het belang hiervan wordt dat in de jaarrekening 2021 aangepast.

Inhoudelijk zijn er over de jaarrekening 2020 en de doorgevoerde correcties geen meningsverschillen geweest met uw organisatie.

Er is sprake van EU-aanbestedingsfouten van afgerond € 127.332. Deze rechtmatigheidsfouten zijn toegelicht in 5.4 Rechtmatigheid in de jaarrekening.

De afwijkingen inzake rechtmatigheid kunnen niet worden gecorrigeerd zoals toegelicht in 4.7.1. Onderstaande tabel geeft daarvan een samenvatting. Getrouwheidsbevindingen werken ook door in de bevindingen voor rechtmatigheid.

Betreft	***Fout (rechtmatigheid)***	***Fout (getrouwheid)***	***Onzekerheid***
Inkoop en aanbesteding EU	€ 127.332	€ 0	€ 0
Onzekerheid (geëxtrapoleerd). Voor een aantal facturen kan prestatielevering niet aannemelijk worden gemaakt. Dit is geëxtrapoleerd over de totale massa van de bedrijfskosten.			€ 250.000
TOTAAL	**€ 127.332**	**€ 0**	**€** 250.000

Het totaal van de geconstateerde fouten op het gebied van rechtmatigheid blijft binnen de wettelijke goedkeuringstolerantie. Hierdoor is de strekking van de controleverklaring 2020 goedkeurend voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid.

5. Overige onderwerpen

5.1. Naleving van wet- en regelgeving en frauderisicobeheersing

Onze controlestandaarden schrijven voor dat wij kennisnemen van de maatregelen die door GGD Hart voor Brabant zijn getroffen om de risico's van fraude en overtreding van wet- en regelgeving te identificeren en te beheersen.

GGD Hart voor Brabant heeft beleid dat gericht is op het systematisch identificeren en beheersen van deze risico's. Wij constateren dat er in de bedrijfsvoering belangrijke maatregelen zijn getroffen om dergelijke risico's te beheersen. Deze maatregelen bestaan hoofdzakelijk uit het toewijzen van taken en verantwoordelijkheden, het realiseren van functiescheiding, procedures, intern toezicht en externe controle.

Naar onze mening wordt het risico van (materiële) fraude en overtreding van wet- en regelgeving hierdoor aanzienlijk teruggebracht. Wij adviseren hierbij nog wel om als onderdeel van het risicomanagementsysteem periodiek een separate risicoanalyse op deze thema's uit te voeren en daarbij te evalueren of er voldoende beheersingsmaatregelen zijn getroffen. Wij verwijzen hiervoor naar onze bevindingen die wij in onze managementletter hebben gerapporteerd.

Onze eigen controlewerkzaamheden hebben overigens geen relevante afwijkingen van wet- en regelgeving of aanwijzingen voor fraude aan het licht gebracht. Daarbij merken wij nog wel op dat van ons niet verwacht kan worden dat elke overtreding van wet- en regelgeving of fraude door ons ontdekt wordt. Dat heeft onder andere te maken met het mogelijk opzettelijke karakter van dergelijke overtredingen en fraude.

5.2. Onafhankelijkheid

Het waken voor onze onafhankelijkheid is primair onze eigen (vaktechnische) verantwoordelijkheid. Wij bevestigen onze onafhankelijkheid voor de uitvoering van de controleopdracht voor de jaarstukken van GGD Hart voor Brabant.

Met betrekking tot het verslagjaar 2020 hebben wij vanuit Verstegen aanvullende werkzaamheden uitgevoerd. Wij hebben een aantal (subsidie)verantwoordingen gecontroleerd en hierover separaat gerapporteerd. Als onderdeel van de controle van de jaarrekening hebben wij aanvullende werkzaamheden verricht op onder meer de meerkosten, minderkosten en minderopbrengsten. Deze werkzaamheden hebben geen invloed op onze onafhankelijkheid. Onze onafhankelijkheid is gewaarborgd.

6. Slot

Wij vertrouwen erop u met dit accountantsverslag voldoende te hebben geïnformeerd over onze controlebevindingen en u van dienst te zijn geweest met de vermelde ontwikkelingen en aanbevelingen.